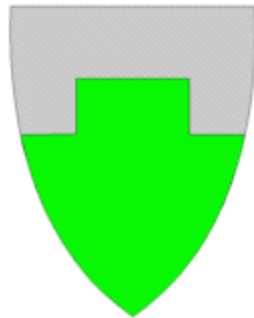

Eierskapsmelding

Hattfjelldal Kommune

2014 -2015

01.06.14

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. Innledning.....	3
2. Prinsipper for godt eierskap.....	3
3. Valg av selskapsform – styringsmuligheter.....	5
3.1. Aksjeselskaper (AS).....	5
3.2. Samvirkeselskap/andelslag (BA)	6
3.3. Interkommunalt selskap (IKS)	6
3.4. Kommunalt foretak (KF).....	6
3.5. Stiftelse.....	7
3.6. Interkommunalt samarbeid.....	7
3.7. Samkommune.....	8
3.8. Organisasjoner/foreninger.....	8
4. Oversikt over kommunalt eierskap i selskaper.....	9
4.1. Aksjeselskaper.....	9
4.2. Samvirkeselskap/andelslag (BA)	9
4.3. Interkommunale selskap (IKS).....	10
4.4. Kommunale foretak (KF).....	10
4.5. Stiftelse.....	10
4.6. Interkommunalt samarbeid (§27/28 eller annet)	10
4.7. Samkommune.....	11
4.8. Organisasjoner/foreninger.....	11
5. Prinsipper og retningslinjer for Hattfjelldal Kommunes eierskap (eierskapspolitikken).....	11
6. Vurdering av strategier for kommunens eierskap i selskapene	14

1. Innledning

Det har over en del år vært en jevn økning i antall selskaper i kommune-Norge. Når kommuner i økende grad benytter utskilling av virksomhet i selvstendige rettssubjekter og foretak innebærer det at den politiske styringslinjen endrer karakter. Den tradisjonelle forvaltningsstyringen erstattes av eierstyring.

Et aktivt eierskap er grunnleggende for en best mulig lokalpolitisk forvaltning av de samlede verdier og har direkte konsekvenser for selskapene, deres disponeringer og deres markedsposisjon. Samtidig vil et aktivt eierskap gi viktige signaleffekter overfor omverden og styrke kommunens omdømme.

Et relativt lite antall kommuner har så langt utarbeidet eierskapsmeldinger. Det finnes ingen fast ”mal” for hvordan en eierskapsmelding skal se ut, og kommunene har ulike innfallsvinkler til arbeidet. Etter KS sin oppfatning bør en eierskapsmelding som minimum ha tre hovedpunkter:

- Politiske og juridiske styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og samarbeidsformene
- Oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid med selskapene
- Formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene

En eierskapsmelding vil bidra til å gi oversikt over kommunens samlede virksomhet. Det vil gi de folkevalgte en mulighet til å sette seg inn i de juridiske styringsmulighetene som ligger i de ulike selskapsformene. Det vil også bidra til økt åpenhet overfor omverden i forhold til den samlede kommunale virksomhet. Gjennom en eierskapsmelding kan kommunen dessuten gi mer overordnede styringssignaler til selskapsstyrene, f.eks politiske målsettinger knyttet til miljø, likestilling, etikk osv.

Et aktivt eierskap og eierstyring er noe kommunen må utvikle over tid gjennom prosesser som involverer politikerne og hvor erfaringene brukes til stadig å forbedre eierstyringen. Dette tilsier at kommunestyret jevnlig bør gjennomgå og eventuelt revidere eierskapsmeldingen.

2. Prinsipper for godt eierskap

Som en del av sitt verv i kommunestyret, får man også ansvaret for å forvalte kommunens interesser i ulike selskaper. Disse selskapene er i utgangspunktet enten eid av kommunen alene, sammen med andre offentlige eiere eller eid sammen med private interesser. Det betyr at man i mange tilfeller kan stå overfor andre eiere med klare ambisjoner for det enkelte selskap, det være seg konkrete målsettinger vedrørende avkastning, lokalisering, regional utvikling osv. Hvis ikke kommunen signaliserer en

aktiv rolle med krav og forventninger, vil andre aktørers krav og forventninger bli lagt til grunn. Det er ikke sikkert at det vil skape en utvikling i tråd med kommunens interesser.

”Å eie er å ville”, skriver Sandens kommune i sin eierskapsmelding, og oppsummerer noe som bør være helt sentralt tema i utformingen og etableringen av et godt eierskap. Hovedspørsmålet er: Hva er det kommunale formålet med selskapet eller den kommunale eierandelen i selskapet? Hva er det man vil med sitt eierskap?

Det anbefales å skille mellom de krav kommunen stiller til hvordan eierskapet skal utøves (eierskapspolitikken), og de krav kommunen har overfor det enkelte selskap for å sikre at selskapet ivaretar de formål og målsettinger som eierne har satt (eierstrategien).

Det er særlig tre prinsipper som bør være styrende fra kommunens side, en bør praktisere åpenhet, en bør som eier være forutsigbar, og en bør arbeide for størst mulig grad av effektivitet.

KS har utarbeidet 19 anbefalinger innenfor følgende emner om eierstyring, selskapsledelse og kontroll (utdypet i vedlagt KS-notat):

1. Obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalgte
2. Utarbeidelse av eierskapsmeldinger
3. Utarbeidelse og revidering av selskapsstrategi og selskapsavtale/vedtekter
4. Vurderinger og valg av selskapsform
5. Fysisk skille mellom monopol og konkurransevirkosomhet
6. Tilsyn og kontroll med kommunale foretak og med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper
7. Sammensetning og funksjon til eierorgan
8. Gjennomføring av eiermøter
9. Eiers krav til profesjonelle styre i kommunal sektor
10. Valgkomite for styreutnevning i aksjeselskap og interkommunale selskaper
11. Rutiner for kompetansevurdering av selskapsstyrene
12. Styresammensetning i konsernmodell
13. Oppnevning av vararepresentanter
14. Habilitetsvurderinger og politisk representasjon i styrene
15. Kjønnrepresentasjon i styrene
16. Godtgjøring og registrering av styreverv
17. Arbeidsgivertilhørighet i selvstendige rettssubjekter
18. Utarbeidelse av etiske retningslinjer
19. Åpenhet og klarhet om administrasjonssjefens rolle i kommunale foretak

Vedtatt kommuneplan har ingen spesifikke målsettinger eller føringer i forhold til hvilke eierskap i andre selskaper kommunen skal ha, eller særskilte strategier for hvordan kommunens eierstyring skal være. Dette kan også være fornuftig, ved at kommuneplanen i hovedsak setter fokus på *hvilke mål* kommunen har for samfunnsutviklingen, mens kommunens eierskap i andre selskaper vil være et av flere *virkemiddel* kommunen bruker for å nå de målsettinger som kommuneplanen peker ut.

3. Valg av selskapsform – styringsmuligheter

Noen kommuner som har utarbeidet eierskapsmeldinger skiller mellom:

- Finansielt eierskap
- Politisk eierskap/samfunnsmessig eierskap

Hattfjelldal Kommune har i all hovedsak lagt til grunn politisk/samfunnsmessig eierskap i de selskapene vi er involvert i. Selskapene generer med noen få unntak i liten grad økonomisk utbytte til kommunen. En utfordring kan være at det ved etableringen av selskaper kan synes å være hensiktsmessig med et politisk/samfunnsmessig eierskap og engasjement fra kommunens side, mens det over tid og etter den første etableringsfasen gjerne blir mindre tydelig at kommunalt eierskap er hensiktsmessig og hvor eierskapet dermed etter hvert i liten grad kan utøves aktivt eller med klart politisk formål. Dette bør en ta med i vurderingen når en skal ta stilling til potensielle nye eierskap.

Valg av eierskapsform har ofte sammenheng med hvilken type eierskap en definerer det konkrete selskap under. I det følgende er kort skissert ulike eierskapsformer.

3.1. Aksjeselskaper (AS)

Begrenset ansvar for deltakerne

Et aksjeselskap er et eget rettssubjekt og kan ha en eller flere eiere. Denne selskapsformen kan derfor være tjenlig dersom en ønsker å ha ulike grupper av eiere eller legge til rette for at flere, både fysiske og juridiske personer, skal være eiere. Et aksjeselskap skal ha en minste aksjekapital på kr. 30.000,-, og må til enhver tid ha forsvarlig egenkapital. Et særtrekk ved aksjeselskapsformen er at deltakerne ikke er ansvarlig for selskapets forpliktelser, med mindre dette er særskilt avtalt. På den annen side rår ikke eierne fritt over selskapets inntekter og formue. Ønsker aksjeeierne å trekke midler ut av selskapet, må dette skje etter nærmere regler i aksjeloven for utdeling av utbytte, nedsetting av aksjekapitalen eller oppløsning av selskapet. Eierforholdene i et aksjeselskap kan endres ved kjøp og salg av aksjer, eller ved forhøyelse av aksjekapitalen.

Eierskapet utøves gjennom generalforsamlingen

Gjennom generalforsamlingen kan eierne gjennom vedtekter, instruksjoner og andre generalforsamlingsvedtak fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leders ledelse av selskapet. Det er generalforsamlingen som velger styret.

Styret samlet er øverste forvaltningsorgan, og daglig drift ivaretas av daglig leder

Selskapet ledes av et styre og en daglig leder. Styret har det overordnede ansvaret for forvaltningen av selskapet og for at det drives i samsvar med selskapets formål og innenfor rammen av lovgivningen og selskapets vedtekter og instruksjoner fastsatt av aksjonærene gjennom generalforsamlingen. Daglig leder står for den daglige ledelsen av selskapets virksomhet, og skal i denne forbindelsen følge retningslinjer og pålegg styret har gitt.

3.2. Samvirkeselskap/andelslag (BA)

Deltakernes ansvar for selskapet er begrenset til innskuddet i selskapet akkurat som i et aksjeselskap. Selskapsformen er ikke detaljregulert i noen spesiallov. Stifterne har en viss frihet i utformingen av vedtektene. Det er ingen krav til minimumskapital ved etableringen. Stifterne kan bestemme hvilken kapital som er nødvendig. Full regnskaps- og revisjonsplikt inntreer først ved omsetning over 5 mill. kr.

Utbytte skal fordeles i forhold til deltakernes bruk av selskapet (ikke i forhold til kapitalinnskuddet som i et aksjeselskap). Ved avstemninger har hver deltaker en stemme (mens hver aksje her en stemme i et aksjeselskap).

3.3. Interkommunalt selskap (IKS)

Samarbeid mellom flere kommuner og/eller fylkeskommuner kan organiseres som interkommunalt selskap (IKS). Deltakere i IKS kan være kommuner, fylkeskommuner og andre IKS. Interkommunale selskaper er egne rettssubjekter som rettslig og økonomisk er skilt fra deltakerkommunene.

Hver av deltakerne har et ubegrenset ansvar for sin andel av selskapets samlede forpliktelser.

Selskapets øverste myndighet er representantskapet. Representantskapet er eiernes organ, og deltakerkommunenes eiermyndighet utøves av representantskapet. Deltakerkommunene kan gjennom representantskapet treffe vedtak som binder styret, og kan omgjøre vedtak som styret har truffet. Lovens bestemmelser medfører at deltakerkommunene har en større innflytelse over styringen av selskapet enn det aksjeloven gir deltakerne i et aksjeselskap.

3.4. Kommunalt foretak (KF)

Foretaket er en del av kommunen som rettssubjekt, og har ingen økonomisk selvstendighet.

Reglene om kommunale foretak tar særlig sikte på å gi et alternativ for mer selvstendig organisering av kommunale oppgaver. Organiseringen benyttes som regel når både forretningsmessige og samfunnsmessige hensyn skal ivaretas. Organiseringen er i hovedsak tatt i bruk i større kommuner. Eksempler kan være drift av vannverk, drift av kommunal bygningsmasse, vaktmestertjenester eller lignende. De enkelte tjenesteenheter i kommunen bestiller da tjenester av det kommunale foretaket etter behov.

Foretaket ledes av et styre og en daglig leder. Lederen har ikke rapporteringsplikt til rådmannen, og er ikke underlagt han/henne, men rådmannen har uttalelsesrett før saker behandles i styret eller eventuelt i kommunestyret.

Det kommunale budsjettet setter rammene for foretakets virksomhet, og styret er bundet av budsjettet.

3.5. Stiftelse

Etablering av stiftelser skal skje i medhold av Lov om stiftelser av 15.06.2001 nr. 59. En stiftelse kan være en alminnelig stiftelse eller en næringsstiftelse. En stiftelse er en formuesverdi som stifterne har avsatt for å fremme et nærmere fastsatt formål. Stiftelser anvendes ofte ved virksomhet av ikke-økonomisk karakter, spesielt med et sosialt eller kulturelt formål.

Kommuner kan alene eller sammen med andre opprette stiftelser. Stiftelser er egne rettssubjekter, men har ingen eiere ("stiftelsen eier seg selv"). Kommunen har derfor ingen styringsrett over stiftelser, og kan ikke hente ut midler fra stiftelser. Eierne står ikke fritt til å løse opp stiftelsen, og det er ingen egnet organisasjonsform hvis kommunen ønsker å utøve eierstyring og opprette en økonomisk interesse i de verdier som er knyttet til virksomheten.

Stiftelsen ledes av et styre.

3.6. Interkommunalt samarbeid

Interkommunalt samarbeid etter kommunelovens § 27

Kommunelovens § 27 har regler om samarbeidsavtaler mellom kommuner og /eller fylkeskommuner når samarbeidet er organisert med eget styre. Et samarbeid etter kommunelovens § 27 er lite regulert i loven, og det er i stor grad opp til kommunene hvordan de vil organisere det. Hovedkjennetegnet på et slikt interkommunalt samarbeid, er at det opprettes et felles styre for å forvalte felles oppgaver.

Etableringen av et interkommunalt styre etter kommunelovens § 27 innebærer en atskillig løsere form for organisering enn det interkommunale selskapet, som reguleres av bestemmelsen i IKS-loven.

Vertskommunesamarbeid etter kommunelovens § 28 b og § 28 c

Det er innført en generalbestemmelse i kommunelovens § 28 a som gir en generell hjemmel for å legge lovpålagte oppgaver som kommunen har ansvaret for til et vertskommunesamarbeid. Dette vertskommunesamarbeidet har to varianter:

- administrativt vertskommunesamarbeid (§ 28 b)
- vertskommunesamarbeid med folkevalgt nemnd (§ 28 c)

Loven legger til grunn to varianter, avhengig om kommunen vurderer om samarbeidsområdet er av prinsipiell betydning eller ei. Der kommunen vurderer at et samarbeidsområde er av prinsipiell betydning, skal modellen med en felles folkevalgt nemnd benyttes (§ 28 c). Denne nemnda har da ansvar for at oppgavene blir løst innenfor rammene av delegeringen fra deltakerkommunene, regulert gjennom en avtale.

Et vertskommunesamarbeid vil ikke være et selvstendig rettssubjekt, men være forankret i en avtale som må vedtas av kommunestyret selv.

Annet interkommunalt samarbeid

Kommunen inngår i en rekke sammenhenger i ulike former for samarbeid med andre kommuner, uten at slikt samarbeid nødvendigvis er tydelig hjemlet i lovverket. Det kan eksempelvis være et politisk rettet samarbeid (regionalt eller på annet vis) eller det kan være rene samarbeidsavtaler med andre kommuner og eventuelt andre offentlige virksomheter hvor en har intensjoner om forbedret samarbeid/kompetanseutvikling eller lignende. Slikt samarbeid kan også være rettet mot å løse konkrete oppgaver i fellesskap, med en kostnadsdeling mellom de berørte kommunene.

Slike mindre definerte samarbeid kan også innebære et medeierskap til konkrete verdier. Eierskapsmeldingen bør derfor gi oversikt over slikt samarbeid. En slik oversikt over samarbeidet vil gi økt åpenhet og muligheter for innsyn, samt at det vil kunne styrke kommunens styring i slikt samarbeid.

I tillegg til de interkommunale samarbeidsformene som er nevnt ovenfor, er det i dag på forsøksbasis også mulig for flere kommuner om å etablere samarbeid i form av en samkommune.

3.7. Samkommune

Det er etablert minst to samkommuner i landet. Dette er Midtre Namdal Samkommune (MNS) og Innherred Samkommune.

Formålet med en organisering som samkommune er å oppnå en *helhetlig og forpliktende styringsmodell for interkommunalt samarbeid* hvor felles oppgaver skal løses. I motsetning til et IKS vil en samkommune typisk ha en større bredde i hvilke oppgaver som er lagt inn i selskapet. Dette kan omfatte både oppgaver av prinsipiell betydning og mer administrative type oppgaver.

En samkommune er et selvstendig rettssubjekt som styres politisk av et eget samkommunestyre. Samkommunestyret er samkommunens øverste organ. Samkommunestyret skal (slik det er utformet i dag) bestå av minst tre representanter med varamedlemmer fra hver deltakerkommune. Representantene velges av og blant kommunestyrets medlemmer.

Dets kal opprettes en skriftlig samarbeidsavtale. For de enkelte deltakerkommunene skal kommunestyret selv vedta avtalen. Samkommunen skal ha en ordfører, samt en administrativ leder som ansettes av samkommunen selv.

3.8. Organisasjoner/foreninger

Hattfjelldal Kommune er også medlem i foreninger/organisasjoner gjennom å betale medlemskap. Slike medlemskap er typisk ment å bidra til at kommunens interesser innenfor en rekke områder ivaretas best mulig.

4. Oversikt over kommunalt eierskap i selskaper

4.1. Aksjeselskaper

Selskap	Eierandel	Andel av aksjekapital (kr)	Merknader
Galvano AS	10 aksjer 0,16%	1000,-	
Helgeland Industrier AS	28 aksjer 3,47 %	28.000,-	
Sagat samisk avis AS	5 aksjer 0,1 %	250,-	
Helgelandskraft AS	7392 aksjer 2,46 %	7.392.000,-	
Helgeland reiseliv AS	150 aksjer 2,94 %	50.000,-	
Vefsnlaks AS	14 aksjer 7 %	7000,-	
Kommunekraft AS	1 aksje 0,31 %	1000,-	
Hattfjelldal Vekst AS	1430 aksjer 92,86 %	92.950,-	
Hattfjelldal servicesenter AS	180 aksjer 24 %	180.000,-	
Prebio AS	210 aksjer 0,76 %	20.000,-	
HAG Vekst AS	35 aksjer 25,93 %	35.000,-	

4.2. Samvirkeselskap/andelslag (BA)

Selskap	Eierandel	Andel av kapital	Merknader
Biblioteksentralen AL	2 andeler a kr. 300,-	600,-	
Hotellveien Borettslag	1 andel	175.000,-	
Coop Hattfjelldal	2 andeler a kr. 300,-	600,-	

Annet:

KLP

Hattfjelldal Kommune er for øvrig både kunde (pensjon) og eiermedlem av KLP. Som medlem plikter kommunen å innbetale egenkapitalinnskudd, i den utstrekning det er nødvendig for å gi KLP tilfredsstillende soliditet. Egenkapitalinnskuddet kan bare tilbakebetales i forbindelse med flytting av kundeforholdet fra KLP. Ved utgangen av 2013 var Hattfjelldal Kommunes egenkapitalinnskudd kr. 3.600.919,-

4.3. Interkommunale selskap (IKS)

Selskap	Eierandel	Innskutt kapital	Merknader
SHMIL		60.150,-	

4.4. Kommunale foretak (KF)

Ingen

4.5. Stiftelse

Selskap	Eierandel	Innskutt kapital	Merknader
Nord-norsk student og elevheim		8000,-	
Samisk kultursenter			
Helegland museum			
Nordland Nasjonalparksenter			

4.6. Interkommunalt samarbeid (§27/28 eller annet)

Samarbeidsområde	Organisering	Merknader
Indre Helgeland Kommunerevisjon	§ 27	
RKK	§ 27	
IKT-samarbeid flere kommuner	Annet	
Helgeland interkommunale utvalg for akutt forurensing	§ 27	
PPT	§ 27	
Helgeland driftsassistanse	Annet	
Indre Helgeland regionråd (IHR)	§ 27	
Regionalt næringsfond Indre Helgeland	§ 27	
Polarsirkelen Friluftsråd	§ 27	
Indre Helgeland Kontrollutvalgssekretariat	§ 27	
Mosjøen crisesenter	Annet	
Veterinærvaktdistrikt H.dal og Grane	Annet	
110 Helgeland	Annet	
Felles legevakt H.dal og Grane	Annet	
Bygdebokkontoret for H.dal, Grane og Vefsn	Annet	

Plansamarbeid H.dal, Grane og Vefsn	Annet	
Brannsamarbeid H.dal og Hemnes	Annet	
Arbeidsgiverkontroll H.dal og Vefsn	Annet	

4.7. Samkommune

Ingen

4.8. Organisasjoner/foreninger

Hattfjelldal Kommune er medlem av og betaler årlig kontingent til følgende:

Organisasjon/forening	Beskrivelse
KS	Kommunenes interesseorganisasjon
Landssammenslutningen av vasskraftkommuner (LVK)	
Utmarkskommunenes sammenslutning (USS)	
Villmarksveien	
Sagaveien	Dette er et samarbeid mellom kommuner, destinasjoner både i Norge og Sverige
Blåveien	

5. Prinsipper og retningslinjer for Hattfjelldal Kommunes eierskap (eierskapspolitikken)

Dette kapittelet omhandler prinsipper og retningslinjer som Hattfjelldal Kommune skal legge til grunn for sitt eierskap i selskaper. Disse føringene skal bidra til å utvikle et helhetlig eierskap som ivaretar kommunens interesser og omdømme.

Prinsippene og retningslinjene tar blant annet utgangspunkt i anbefalingene fra KS, føringer for eierstyring i andre kommuner som har utarbeidet eierskapsmeldinger, og er ellers forsøkt tilpasset Hattfjelldal Kommunes behov.

1) Det skal være åpenhet om kommunens eierskap

- a) Mer offentlighet og tilrettelegging for innsyn skal være et prinsipp
- b) Det skal være åpenhet om kommunens valg av styremedlemmer
- c) Det skal være åpenhet om godtgjørelse til styret
- d) Kommunens eierskapsmelding skal gjennomgå og eventuelt revideres hver kommunestyreperiode
- e) Alle folkevalgte og ledere som påtar seg styreverv skal registrere vervene på www.styrevervregisteret.no

- 2) **I selskaper hvor kommunen har et eierskap, skal selskapet være bevisst sitt samfunnsansvar, her under blant annet ta miljøhensyn, sosiale hensyn og utvise høy etisk standard i alle sammenhenger.**
 - a) Kommunen som eier skal medvirke til at selskapene utarbeider og jevnlig reviderer systemer for miljøstyring og etiske retningslinjer for selskapsdriften og rapporterer i forhold til disse.
- 3) **Selskapets virksomhet skal tydeliggjøres i vedtektene/selskapsavtalen**
 - a) Innenfor rammen av vedtektene/selskapsavtalen bør selskapet ha klare mål og strategier for sin virksomhet
 - b) Formålsangivelsen i vedtekter/selskapsavtale bør revideres med jevne mellomrom for å se om det er behov for endringer.
- 4) **Kommunen bør fremme sine eierinteresser gjennom virksomhetens overordnede organer som generalforsamling, representantskap, samkommunestyre, årsmøte osv.**
 - a) Normalt oppnevnes politisk ledelse som selskapets eierrepresentanter i selskapets overordnede eierorgan. I kommunalt heleide aksjeselskaper er formannskapet normalt generalforsamling.
 - b) Politisk vedtatte eierstrategier binder kommunens representanter i disse overordnede organene.
- 5) **Kontrollutvalget skal på kommunestyrets vegne påse at det føres kontroll med kommunens eierinteresser i selskapet.**
 - a) Kontrollutvalget skal minst en gang pr. valgperiode utarbeide en plan for selskapskontroll som kommunestyret vedtar.
 - b) Kontrollutvalget skal avgi rapport til kommunestyret når planlagte selskapskontroller er gjennomført
- 6) **Eierne skal likebehandles og gis tilfredsstillende informasjon fra selskapet.**
 - a) Selskapet skal gi dekkende informasjon i god tid om saker som er til behandling, saksdokumentene bør være utførlig nok til at eierne kan ta stilling til alle saker som behandles.
 - b) I aksjeselskaper bør det vedtektsføres at innkalling og saksdokumenter til generalforsamlingen sendes minst fire uker før generalforsamlingen. Ellers følges aksjelovens bestemmelser om innkalling senest en uke før møtet skal holdes.
 - c) For interkommunale selskaper skal innkalling og saksdokumenter til representantskapsmøte sendes minst fire uker før møtet skal holdes, i tråd med IKS-loven.
 - d) Mottatte sakspapirer til generalforsamlinger og representantskapsmøter refereres i møter i formannskap og eventuelt kommunestyre. Slik gis kommunens politiske organer mulighet til eventuelt å vedta føringer/instrukser for kommunens eierrepresentanter(er).

- e) Når generalforsamling og representantskap har behandlet regnskapet for selskapet, framlegges protokoll fra møtet som referatsak i kommunestyret. Slik gis kommunestyret en fortløpende informasjon om selskapets økonomiske utvikling, i tillegg til den informasjon som kommer i årlig revidering av eierskapsmeldingen.

7) Styresammensetningen skal være kjennetegnet av komplementær kompetanse, egenskaper og kapasitet ut fra selskapets egenart.

- a) Styreverv i et aksjeselskap eller interkommunale selskap er et personlig verv og ansvar hvor man ikke representerer verken partier, kommunen eller andre interessenter, men ivaretar selskapets interesser på best mulig måte sammen med resten av styret ut fra selskapets formål og i tråd med styring fra eierorganet.
- b) Ved valg av styre til aksjeselskaper og interkommunale selskaper bør det så langt som mulig vedtektsføres bruk av valgkomite med mandat å sikre sammensetning av styre med komplementær kompetanse og i tråd med eiers formål med selskapet. I selskap med flere eierkommuner bør valgkomiteen sammensettes for å speile eierandel. Valgperioden kan vedtektsfestes men bør likevel være fleksibel i forhold til eiers behov for kompetanse. Valgkomiteens innstilling til eierorganet bør begrunnes.
- c) Eier står fritt til å endre styresammensetningen uavhengig av valgperioden.
- d) Styret skal fastsette instruks for styret og den daglige ledelsen med særlig vekt på klar intern ansvars- og oppgavefordeling, samt jevnlig vurdere egen kompetanse og eventuelt gjennomføre kompetansehevende tiltak for styrets medlemmer etter behov.
- e) Der det utpekes vara til styret bør ordningen med numerisk vara benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret. Første vara til styret kan inviteres som observatør til styremøtene for best mulig sikre kompetanse og kontinuitet.
- f) I tråd med forvaltningslovens § 6 skal ingen folkevalgte eller kommunalt ansatte håndtere saker i kommunen som gjelder selskap der de selv er styremedlem (inhabilitet). Dette gjelder så langt som mulig også der selskapene er fullt ut offentlig eide. Rådmannen bør ikke være styremedlem i selskaper der kommunen er eier, ettersom dette påvirker habiliteten for administrasjonens behandling av saker over samme selskap.
- g) Konsekvensene av mulig inhabilitet, blant annet ved behandling av budsjett, må vurderes særskilt før eventuelt andre ansatte eller folkevalgte velges til styremedlemmer. Selv om en folkevalgt ikke er inhabil etter bestemmelsene i § 6 første ledd bokstav e) til å delta ved behandlingen av budsjettet, kan det likevel være snakk om inhabilitet etter bestemmelsen i § 6 annet ledd, dersom det foreligger såkalte ”særegne forhold”. Inhabilitetsspørsmålet må derfor vurderes konkret i det enkelte tilfelle.

6. Vurdering av strategier for kommunens eierskap i selskapene

Når kommunestyret skal vedta strategier for eierskap, bør en prioritere å utvikle slike strategier for de eierskap hvor det kan ha størst betydning ut fra eierandel, størrelse, kompleksitet, økonomi, etc.

Noen av selskapene har større betydning og påvirkning på kommunens drift og eierskap enn andre. F.eks. vil disse selskapene ha slik karakter:

- Hattfjelldal Vekst AS
- SHMIL IKS
- Hag Vekst AS
- Helgelandskraft AS

I tillegg er det åpenbart at kommunens deltakelse i flere interkommunale samarbeid er av strategisk stor viktighet for kommunen, og bør derfor kontinuerlig vies stor oppmerksomhet i kommunestyret i forhold til videre drift og utvikling.

Det kan generelt trekkes opp fem områder som bør være gjenstand for en vurdering av selskaper:

- a) Har kommunen en tydelig eierstrategi?
- b) Stemmer eierstrategien med dagens formål?
- c) Har kommunens engasjement fortsatt gyldighet?
- d) Er selskapets drift i samsvar med selskapets formål?
- e) Hvordan er selskapets økonomiske stilling?

Det å utvikle eierstrategier for selskapene forutsetter en involvering av flere aktører i en prosess. Det nevnes spesielt folkevalgte, styreleder/styremedlemmer, daglige ledere, samt ordfører/rådmann som aktører som bør involveres i et slikt arbeid. I dette arbeidet kan det være hensiktsmessig fra kommunens side å enten:

1. bruke formannskapet som kommunens faste eierskapsutvalg med rådmannen som sekretær, som involverer berørte aktører etter behov og fremmer forslag til strategier for kommunestyret, eller
2. nedsette et ad hoc-utvalg bestående av utpekte folkevalgte og med administrativ representasjon til å gjøre det samme.

Det foreslås at alternativ 1 benyttes, dvs at formannskapet utpekes som kommunens faste eierskapsutvalg og gjennomfører nødvendige prosesser for å utarbeide forslag til strategier for eierstyring.